

Toespraak Prof. Dr. J.W. Maris, voorzitter Deputaatschap voor eenheid van de gereformeerde belijders van de Christelijke Gereformeerde Kerken, op de Landelijke Vergadering van de Ned. Geref. Kerken te Lelystad, 23 april 2004

Geachte preses en broeders,

Ik besef dat ik reden heb tot een bescheiden toon, wanneer ik toch graag de gelegenheid gebruik namens de christelijke gereformeerde deputaten voor de eenheid van gereformeerde belijders tot u te spreken.

In de periode na de generale synode van de CGK en uw vorige Landelijke Vergadering hebben onze deputaten en uw Commissie voor Contact en Samenspreking elkaar alleen in klein comité gesproken. Op een eerdere uitnodiging van onze kant tot een ontmoeting zag de CCS daar nauwelijks een agenda voor. Dat was ook wel realistisch. De kleinschaliger ontmoeting die later plaatsvond, was zinnig als verkenning van de status quo van onze contacten, en om elkaar te verzekeren dat we toch niet vrij zijn van elkaar.

Dat laatste feit is de reden waarom wij er toch aan hechten in uw vergadering iets te zeggen: We zijn niet vrij van elkaar.

Natuurlijk – daar ligt het feit dat de plaatselijke goede contacten van geïntegreerde gemeenten en van gemeenten met kanselruil bestendig zijn. Er zijn ook in de afgelopen jaren al of niet binnen de beperkte ruimte die de generale synode daarvoor heeft geboden, nieuwe verbintenissen van die aard ontstaan, Er wordt beleefd, dat er herkenning en erkenning is.

We zijn ook niet vrij van elkaar gezien de manier waarop de vaststelling in 1998 ging: dat we niet verder kwamen in de gesprekken, en dat de feitelijke onmacht vruchtbaar verder te spreken de keus om op dat moment de samensprekingen te stoppen onontkoombaar maakte; echter met een uitdrukkelijk uitgesproken ‘voorlopig’. Op zijn minst vanwege dat ‘voorlopig’ is het goed elkaar toch te ontmoeten. En dat in herinnering te roepen.

Daar zit nog iets veel essentiëlers achter. We kunnen niet op het niveau van ‘uw kerkelijke gemeenschap’ en ‘onze kerkelijke gemeenschap’ met elkaar onderhandelen over wat ons juist of onjuist of strategisch of onverstandig voorkomt en denken dat we zo wel kunnen aftasten in hoeverre wij ‘zaken kunnen doen’ met elkaar. Onze synode van 2001 heeft ingestemd met een rapportage over de identiteit van de kerk, waarin onderscheid werd gemaakt tussen normatieve en niet-normatieve kerkelijke identiteit. Het eerste spitst zich toe op de kennis van Jezus Christus, het Hoofd van de kerk die zijn lichaam is. Het tweede, de niet-normatieve identiteit, kan allerlei waardevolle herkenningspunten opleveren die met elkaar een kerkelijk wij-gevoel opleveren. Daarin zit geen rechtvaardiging van kerkelijke gescheidenheid. Deze spiegel is aan de CGK-synode voorgehouden, en ook aanvaard, in het besef dat we daar niet klaar mee zijn.

Aan die normatieve kerkelijke identiteit, gelegen in ons Hoofd, de Here Jezus, ontlene wij boven de eerder genoemde zaken uit de vrijmoedigheid om te zeggen dat we niet vrij zijn van elkaar. Als kerken van dezelfde belijdenis mogen en kunnen wij niet anders dan elkaar zo aan te spreken. Wij zeggen het met gebogen hoofd. Moge het zo zijn dat het ons in de gesprekken die vastliepen, ging om wat wezenlijk is om Christus’ wil, wij zijn er niet zeker van dat dat in voldoende mate vanuit de liefde van Christus is gecommuniceerd.

Vanwege ons Hoofd, Christus, die één lichaam heeft, hebben we veruit de belangrijkste reden om tegen onszelf en tegen elkaar te zeggen: we zijn niet vrij van elkaar.

Er is nog een aantal dingen waarover ik graag - als u mij nog een paar minuten gunt, broeder voorzitter – iets zeg.

Uw besluitvorming over vrouwelijke ambtsdragers wordt door ons vanzelfsprekend gevolgd. Hoe – daarover hoef ik niet te spreken. Onze opmerkingen en bezorgdheid over de voorstellen op uw tafel zijn bij uw vergadering bekend. Ook in het licht van het commentaar dat uw commissie daarop heeft gegeven, is onze overtuiging daaromtrent niet anders geworden. Wij hebben voor u gebeden, en wij blijven dat doen, niet dat u het ons naar de zin maakt, maar dat ons Hoofd, de Here Jezus Christus door zijn Geest u zal leiden.

Uw besluitvorming inzake de Theologische Opleiding ontgaat ons evenmin. Misschien dat u mij stiekem even van pet ziet verschieten, maar dat zij mij vergeven. Mogelijk kan ik uw vergadering dienen met twee opmerkingen met een Apeldoornse achtergrond. De eerste is, dat er aan de TUA tussen studenten en docenten een zeer ontspannen verhouding heerst, ook tegen het licht van de zeer diverse kerkelijke afkomst van de studenten, en dat een term als ‘verrechtsing’ - wat men daar ook mee bedoelt - alleen een glimlach van verbazing wekt. Ook bij nederlands-gereformeerde studenten.

Een tweede opmerking gaat wat dieper. Er is een gesprek geweest tussen een vertegenwoordiging van het NG seminarie en het college van hoogleraren te Apeldoorn. Daarbij is van Apeldoornse kant verontwaardiging uitgesproken over de vanuit het seminarie gegeven voorstelling alsof de wetenschappelijke insteek van de TUA wel op gespannen voet moet staan met het kerkelijke én het vroomheidskarakter van de opleiding. Sinds meer dan vier eeuwen hechten wij aan de combinatie van vroomheid en wetenschap. Mocht bij andere theologische opleidingen de vroomheid door de wetenschap verdreven worden, in Apeldoorn is dat volstrekt anders. Wie ons op dat punt niet wil verstaan, treft ons pijnlijk in het hart. Of het bij alle betrokkenen van bestuur en de docenten in het seminarie is overgekomen kunnen wij slechts hopen.

Preses, drie jaar geleden hebben wij uw vergadering aanbevolen kennis te nemen van de overeenkomst, zoals die op het punt van de toe-eigening van het heil tussen de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) en de Christelijke Gereformeerde Kerken is bereikt en geformuleerd. In de gesprekken tussen u en ons liep het bij diezelfde onderwerpen vast. In een publicatie van ons deputaatschap Zoeken naar kerkelijke eenheid, die in 2003 uitkwam, is een samenvatting daarvan te vinden.

Misschien is er een modus te vinden, eventueel in een tripartiet overleg, die draad op een vruchtbare manier op te pakken. Als de ballast van bijgeluiden en irritaties uit een andere fase van de contacten tussen u en ons valt los te koppelen van de hele materie, en we elkaar verlangen te ontmoeten en te zoeken bij een open Bijbel met uw en onze confessie ernaast, dan is er misschien een hogere weg te vinden.

Preses, broeders, God geve uw vergadering besluitvorming tot Zijn eer, en tot opbouw van het lichaam van Christus.

Dank u wel.